

революционни идеи, поставяйки си за цел политическото и икономическото освобождение на българския народъ, искаха литературата да се ръководи отъ чисто национални побуждения, да не се влияе отъ никакви чужди течения, да се отдаде всецѣло въ услуга на революционнитѣ борби на българския народъ. И въ тѣхнитѣ вестници („Свобода“, „Независимостъ“, „Знаме“, „Дума на българскити емигранти“ и др.) преобладаватъ тѣхнитѣ оригинални творби, надѣхвани съ силенъ, чистъ национализъмъ.

Успоредно съ развитието на родната и преводна литература, въ българския печатъ се движи и критиката — първо книжовната а по-късно и художествената. Въ „Любословие“ и „Мирозрение“ критиката е още въ зародиша си, едва се забелязватъ прояви. Дори къмъ 60-тѣ години, когато броятъ на периодични издания и журналисти се увеличава, тя не отбелязва особенъ прогресъ. Това се дължи на още слабо развития критиченъ усѣтъ у българскитѣ публицисти и читатели. Сп. „Български Книжици“ се ограничава повече да дава кратки бележки и сведения за излѣзли оригинални или преводни произведения, отколкото критични оценки върху тѣхъ. „Цариградски вѣстникъ“, „Турция“, „Македония“ и почти всички вестници отбелязватъ новоизлѣзли книги, безъ особни коментарии. Каравеловитѣ и Ботйовитѣ вестници („Свобода“, „Независимостъ“, „Знаме“ и др.) даватъ малко по-изчерпателна критика, но сж твърде крайни въ преценката си: отричатъ ония литературни произведения, които не могатъ да допринесатъ действителна полза за подигане културното равнище на народа и за култивиране национално съзнание и борчески духъ. Една по-всестранна, обективна критика се забелязва въ „Читалище“ (1870), тя добива по-голямъ съвършенство, научностъ, прецизностъ и обективностъ въ „Периодично Списание“ (1870 г.). За нейното издигане на завидна висота има голѣма заслуга Н. Бончевъ. Полемичниятъ характеръ на печата допринесе за култивиране на критиченъ усѣтъ у българина.

Полемичниятъ му характеръ, обаче, допринесе не само за култивиране на критиченъ усѣтъ къмъ художественитѣ произведения, но и за развитие на усѣта за критично отнасяне къмъ всички обществени и културни прояви. Единъ отъ най-сжщественитѣ елементи въ вестницитѣ отъ тази епоха сж допискитѣ. Културни деятели, главно учителитѣ отъ разни кѣтове на страната, не пропускатъ случай да не отбележатъ нѣкое по-крупно мѣстно събитие, било въ връзка съ училищното или читалищно дѣло, или съ църковната борба, или съ общината, или описващо отношенията между население и власть и пр. Тѣзи описания допринасяха за осведомяване народнитѣ дейци за настроението по градове и села, за поддържане непосредствена връзка между тѣхъ и маситѣ, за информиране на чуждитѣ посолства. Тѣ бѣха едно вѣрно